Aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. De minister van Werk en Participatie
Zijne Excellentie, dhr. T. Aartsen
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)
Postbus 778
2300 AT Leiden

Leiden, 2 september 2026

Betreft: Mensenrechtelijke aspecten bij afkomst-gerelateerde onderzoeken

Geachte heer T. Aartsen,

Hiermee schrijven wij u over publicaties waarin opvattingen en gedragingen van inwoners worden gecategoriseerd naar geboorteland (inclusief dat van ouders) en/of religieuze affiliatie. Met deze brief vragen wij u om uw standpunten te geven over de juridische normen en analyses die tot nu toe naar voren zijn gebracht, betreffende dit soort categoriseringen en uitsplitsingen in overheidspublicaties.

Wij zijn u dankbaar als u openheid wil geven over uw opvattingen en standpunten, naar aanleiding van een aantal vragen die wij aan het einde van deze brief aan u stellen.

Uw ministerie is één van meerdere overheidsorganisaties die betrokken is bij de publicaties van dergelijke rapportages en onderzoeken.
Ten eerste heeft uw ministerie een rol in de publicatie van cijfers over (gemeten) criminaliteit, waarbij wordt uitgesplitst op grond van geboorteland (inclusief dat van ouders).
Immers, het CBS wijst SZW aan als de 'wensende partij' die om zulke statistiek vraagt.[i]
Ten tweede is uw ministerie soms opdrachtgever van onderzoek waarin opvattingen van burgers worden uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie. Een concreet voorbeeld hiervan is een aangekondigd onderzoek naar 'prevalentie en triggerfactoren antisemitisme', waarvoor uw ministerie in maart 2026 een openbare aanbesteding is gestart.[ii]
Vanwege dit aangekondigde onderzoek zien wij een urgente, actuele aanleiding om u te schrijven.

Een andere actuele aanleiding is de volgende. Op 7 oktober 2026 staat een commissiedebat 'Inburgering en Integratie' gepland. Op de agenda van dit commissiedebat staat onder andere uw brief, genaamd 'Reactie op de motie van het lid Wilders over het CBS verzoeken criminaliteitscijfers uit te splitsen naar deelcategorieën en naar westerse of niet-westerse migratieachtergrond (Kamerstuk 36800-15)', van maart 2026.

Weliswaar hebben wij u nog niet eerder geschreven, maar onze oproep richting uw ministerie bestaat al langer. Wij gaan hier verder op in onder 'Aanleiding/voorgeschiedenis'.

Leeswijzer
1. Over wat voor publicaties gaat het?
2. Aanleiding/voorgeschiedenis
3. Onze vragen aan u

1. Over wat voor publicaties gaat het?
Enkele voorbeelden, niet uitputtend:

- Statline tabel 'Verdachten; geslacht, leeftijd, herkomst, opleiding, huishoudensinkomen'
- Rapportage Integratie en Samenleven 2024. CBS, 2024
- De CBS-webpagina 'Hoe verschillen veiligheid en criminaliteit naar herkomst?', gepubliceerd 20 december 2024.
- De Boom, J., Van Leeuwen, R., Sam, N., Seidler, Y. & Van Wensveen, P. (2023). Ontwikkeling in integratie. De maatschappelijke positie van zeven groepen met een migratieachtergrond in kaart gebracht. Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam, i.o.v. Ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid
- Sociaal en Cultureel Planbureau. Den Haag, oktober 2022. Gevestigd, maar niet thuis. Eerste bevindingen uit de Survey integratie migranten (SIM 2020)
- Wonderen, R. van, en W. Wagenaar (2015). Antisemitisme onder jongeren in Nederland. Oorzaken en triggerfactoren. Utrecht: Verweij-Jonker Instituut. I.o.v. het Ministerie van SZW.
- Van Leeuwen, R. & De Boom, J. (2026). Dubbele nationaliteit, dubbele identiteit? Een onderzoek naar de verklarende factoren voor verbondenheid met de Nederlandse samenleving. Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam. I.o.v. het Ministerie van SZW.

Het bredere beeld is dat vanuit meerdere ministeries en overheidsorganisaties opdrachten tot onderzoek worden verstrekt, in welke onderzoeken vervolgens data worden uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie:

- Seidler, Y., Wolff, R., Ter Woord, E. & Van der Schans, K. (2024). Richten op de regenboog. Een onderzoek naar daders en prevalentie van geweld tegen LHBTQ-personen. Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam. I.o.v. WODC.
- Dekker, N. P., Bakker, B. N., Munniksma, A., Daas, R. J. M., & van der Maas, H. L. J. (2026). *De lhbtiq+-opvattingen van jongeren: een empirische studie.* I.o.v. het Ministerie van OCW.
- Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen (2024). *Brede blik op daderschap. Achtergronden van daders van binnenlandse seksuele uitbuiting.* Nationaal Rapporteur.
- Brouwer, N. (2000), 'Tussen twee vuren. 'Een studie naar normafwijkend gedrag onder allochtone politiemedewerkers. Apeldoorn: NPD.
- Smit, A., Slagmolen, N., Bronkhorst, C., van der Goor, J., & Meershoek, G. (2019). Het lekken van vertrouwelijke politieinformatie: Aard, omvang en ernst van het fenomeen bij de Nationale Politie en de Koninklijke Marechaussee. (Onderzoeksreeks Politieacademie).
- Seidler, Y., Heerink, A. van den, San, M. van, Boom, J. de,, Leeuwen, R. van (2019) *Seksueel overschrijdend gedrag in het Rotterdamse uitgaansleven*. Risbo: Rotterdam, i.o.v. Gemeenteraad Rotterdam
- Seidler, Y., l'Istelle, F., Van San, M. & Staring, R. (2022). Horeca als façade. Een verkennend onderzoek naar misbruik van de horeca en ondermijning in Rotterdam. Risbo, Erasmus Universiteit Rotterdam.

2. Aanleiding/voorgeschiedenis

In 2007 en 2013 heeft ECRI de Nederlandse autoriteiten herinnerd aan verschillende normen voor dataverzamelingsactiviteiten waarbij wordt uitgesplitst naar (etnische) 'afkomst'.[iii]

- De data moeten niet gebruikt worden 'voor doelstellingen die bijdragen aan stigmatisering'.
- De dataverzamelingsactiviteiten mogen alleen plaatsvinden na zelfidentificatie en geïnformeerde toestemming van de betrokken burgers.
- Toegestane doelstellingen zijn het tegengaan van benadeling en het onderzoeken van patronen van discriminatie. Deze doelstellingen werden door ECRI expliciet gecontrasteerd met het gebruik van de data voor veiligheidsbeleid. In die jaren hadden Nederlandse kabinetten immers ondubbelzinnige 'veiligheidsdoelstellingen' geformuleerd, gericht op bepaalde 'afkomst-groepen'.[iv]

Dezelfde normen komen terug in andere internationale afspraken.[v] Steeds dezelfde ingrediënten: vrijheid voor burgers om zélf te kiezen, de plicht voor de autoriteiten om schadelijke effecten te voorkomen en een beperkte lijst aan toegestane (beleids-) doelstellingen.

Vrije keuze

Wat betreft de eerste norm: Nederlandse inwoners hebben geen vrije keuze om wel of niet opgenomen te worden in de statistiek over strafbare gedragingen en 'afkomst' die door CBS wordt gepubliceerd. De gegevens over 'afkomst' zijn gebaseerd op de inschrijving van burgers in de Basisregistratie Personen (BRP) waarin ieders geboorteland is geregistreerd (waarmee ook de geboortelanden van de ouders wordt herleid).
Deelname in overheidsonderzoek in survey-vorm gebeurt daarentegen wel op vrijwillige basis van de respondenten.

Schade/nadeel

De plicht om schadelijke/nadelige effecten te voorkomen veronderstelt een onderzoeksplicht. De overheid kan niet aan die plicht voldoen door niets te doen.

In verschillende publicaties hebben relevante overheidsorganisaties - waaronder uw ministerie - blijk gegeven van een bewustzijn over schadelijke effecten (doorgaans aangeduid met de term stigmatisering) en over de noodzaak van afwegingen/wegingen.[vi]
Het is tot op heden niet duidelijk op welke wijze die overheidsorganisaties deze schadelijke effecten verder inhoud hebben gegeven, hebben onderzocht en meegewogen.

Zoals eerder door ons geschreven kan de schade bestaan uit de beperkte uitleg die wordt gegeven bij de uitsplitsingen, bijvoorbeeld uitleg over de betekenis van de uitsplitsingen voor beleid.[vii] Als de statistiek en onderzoeksrapporten over 'opvattingen' aanleiding geven tot speculatie over discriminerend beleid, dan komt de vraag op welke rol de publicerende overheidsorganisaties hebben in het adresseren van die effecten.

De publicerende overheidsorganisaties zouden bijvoorbeeld kunnen onderzoeken hoe de uitsplitsingen naar 'afkomst' en religie door Nederlandse inwoners worden opgevat. Wat weten inwoners over de reden waarom de overheid dit soort cijfers bijhoudt, wat het einddoel daarvan is, waarom ministers 'gelijke posities' in criminaliteitscijfers nastreven en welk beleid hiervoor bestaat? Begrijpen burgers wat de overheid níet kan doen met dit soort cijfers, qua beleid?

Een ander aspect dat aandacht verdient is de vraag welke maatschappelijke kwesties wél leiden tot een onderzoeksopdracht vanuit de overheid en welke kwesties niet. Welk gedrag en welke opvattingen worden wél uitgesplitst naar 'afkomst' en welke niet? Wat moet er 'benoemd' worden en wat niet?
Er zijn bijvoorbeeld geen overheidsonderzoeken waaruit de 'afkomst' blijkt van daders van straatintimidatie richting vrouwen vanwege hun hoofddoek. Of de 'afkomst' van daders van online discriminerende uitingen.

Meerdere keren hebben de organisaties SMN, IOT en Ocan[viii] opgeroepen om inzicht in dit soort effecten en opgeroepen om de afwegingen te laten zien waar overheidsorganisaties zelf naar verwijzen.

Ontbrekende afwegingen
Verschillende keren hebben relevante overheidsorganisaties naar juridische afwegingen verwezen die niet openbaar zijn:
Uw ministerie heeft in 2021 verwezen naar een niet-publieke juridische toetsing, in een email aan SMN, Ocan en IOT.[ix] WODC heeft tijdens een gesprek met het NJCM in 2026 verwezen naar een juridische analyse binnen het ministerie van Justitie en Veiligheid, naar aanleiding van de brief van het NJCM aan WODC, in september 2025.

Daarnaast is er - als reactie op het verzoek om een juridische afweging - herhaaldelijk verwezen naar het 'afwegingskader migratie- en integratiestatistieken' van het CBS. Door het CBS zelf is hiernaar verwezen en ook door één van uw voorgangers.[x] Echter, het afwegingskader is slechts een kader en niet de afweging zelf. Het kader biedt geen inzicht in de vraag hoe de afweging verschilt tussen - bijvoorbeeld - de doelstelling om kansen te vergroten in de arbeidsmarkt en de doelstelling om 'oververtegenwoordiging' in criminaliteit te verminderen. Er is na het verschijnen van het afwegingskader geen document verschenen waarin individuele verschijningsvormen van de 'afkomst'-statistieken onderworpen worden aan een weging. Het CBS spreekt met het volgende citaat wél uit dat het *thema* van de statistiek van belang kan zijn, maar doet daar vervolgens niets mee:

> *"Of een classificatie als uitsluitend wordt ervaren hangt af van degene die deze leest of er over hoort. Het maakt wellicht ook uit of de uitkomsten een positieve (onderwijsvooruitgang) of een negatieve (oververtegenwoordiging bij criminaliteit) connotatie hebben".*

Een ander probleem van het afwegingskader is dat wordt uitgegaan van de volgende motivatie voor de statistiek: *"Einddoel van beleidsinspanningen is gelijke kansen en posities voor iedereen".* Dit is een doelstelling die - wanneer toegepast op het thema 'criminaliteit' - tegen de norm van ECRI in lijkt te gaan. Immers, ECRI maakte een duidelijk onderscheid tussen de doelstelling 'het tegengaan van benadeling en het onderzoeken van patronen van discriminatie' en het gebruik van de data voor 'veiligheidsbeleid' (zie voetnoot 3).

Zoals het NJCM eerder in een brief aan het CBS schreef is het zeker niet ondenkbaar dat statistische data waarbij criminaliteitscijfers zijn uitgesplitst naar 'afkomst 'gebruikt kunnen worden voor onderzoek naar (indirecte) discriminatie en ongelijke kansen, bijvoorbeeld in de strafrechtketen. Echter, dit zal alleen toegestaan zijn als aan een legitiem doel wordt voldaan en de normen over noodzakelijkheid en proportionaliteit voldoende in acht zijn genomen. De overheidscommunicatie over de data over criminaliteit en 'afkomst' zal zich dan uitsluitend moeten beperken tot het betreffende onderzoek zelf.

Meer algemeen roept het afwegingskader van het CBS de vraag op: wat moet het CBS weten over het beleid van 'gelijke posities' om een goede afweging te kunnen maken? In het gehele afwegingskader blijkt niet dat het CBS méér wil weten over de inhoud van dat beleid, de concrete beleidsmaatregels. Als het terugbrengen van 'oververtegenwoordiging in de criminaliteit 'gebeurt met een discriminatoir middel lijkt dat niet iets te zijn wat binnen het afwegingskader van het CBS aan de orde kan komen. Voor een nauwkeurige juridische afweging zou het CBS méér informatie moeten hebben over het beleid achter de doelstelling.
Ter herinnering, we bespreken het afwegingskader van CBS hier zo uitgebreid omdat de laatste keer dat een SZW-minister zich over 'afwegingen' uitsprak ten aanzien van de publicaties over criminaliteit/'afkomst' deze minister zelf verwees naar dit afwegingskader (voetnoot 9).

Overigens zijn wij bekend met de analyse in het rapport *'verantwoord datagebruik bij Zicht op Ondermijning'*, In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.[xi] In die (korte) analyse wordt geen aandacht geschonken aan de hierboven al besproken normen. Ook de vraag of een schending van artikel 8 EVRM eventueel op discriminerende wijze zou kunnen plaatsvinden wordt niet besproken.

Laatst uitgesproken doelstelling van SZW
De laatste keer dat een bewindspersoon van SZW de 'afkomst'-uitsplitsing in criminaliteitscijfers heeft verdedigd was in 2025. Toenmalig staatssecretaris van SZW, Nobel, schreef toen:

> *"Daarbij wil ik met de Actieagenda ook werk maken van de oververtegenwoordiging in de bijstand en criminaliteitscijfers van specifieke groepen".*[xii]

> *"De oververtegenwoordiging straalt af op deze groepen in de samenleving en heeft daarmee effect op het sentiment en beeldvorming rondom integratie, samenleven in verscheidenheid en het onderschrijven van de normen en waarden van onze samenleving door deze groepen. Dit sentiment en de beeldvorming kunnen een rol spelen in hoe mensen zich tegenover elkaar en de samenleving verhouden, wat de gehele maatschappelijke samenhang en de wijze van samenleven met elkaar kan beïnvloeden. Uiteindelijk verwacht ik dat een afname van de oververtegenwoordiging ook op dit vlak een positief effect zal hebben. Daarom vind ik het belangrijk om niet weg te kijken maar juist de problemen en uitdagingen te benoemen. Alleen zo kunnen we deze, alsook de negatieve uitstralingseffecten op groepen in de samenleving aanpakken".*[xiii]

> *"De resterende oververtegenwoordiging is in 2023 gering. Zoals ook in het antwoord op vraag 35 is aangegeven, heeft deze oververtegenwoordiging vooral negatieve effecten voor de beeldvorming over deze groepen. Daarbij heeft iedere vorm van criminaliteit een grote impact op de slachtoffers. Het is en blijft daarom relevant de feiten te tonen".*[xiv]

> *"Voor wat betreft criminaliteit zien we inderdaad een afname van de oververtegenwoordiging van de groep met buiten-Europese achtergrond in de verdachtencijfers. Tegelijkertijd zien we nog steeds oververtegenwoordiging van verdachten van bepaalde strafbare feiten onder specifieke groepen migranten van de eerste en tweede generatie".*[xv]

> *"Ik zie dat als één van de ontwikkelingen die goed gaan op het gebied van integratie: de analyse laat zien dat de positieverbetering in sociaaleconomische status (zoals onderwijs, arbeid en inkomen) en daarmee de reductie van risicofactoren voor criminaliteit, daadwerkelijk effect sorteert in een afname van crimineel gedrag en dat bij gelijkere posities op deze achtergrondaspecten de gedragsverschillen tussen groepen afnemen en verdwijnen".*[xvi]
>
> *"De Actieagenda is erop gericht om oververtegenwoordiging verder te laten afnemen: de betere maatschappelijke positie van groepen met een migratieachtergrond, waar de Actieagenda op inzet, betekent dat de risicofactoren voor potentieel crimineel gedrag zullen afnemen. Dit zal zich uitbetalen in een verder dalende criminaliteit".*[xvii]

Uit dit laatste citaat wordt de positieverbetering in onderwijs, arbeid[xviii] en inkomen gepresenteerd als middel om oververtegenwoordiging in de criminaliteit te verlagen.

Deze citaten zijn ook voor de vereiste mensenrechtelijke afweging relevant. Zoals het NJCM in eerdere brieven schreef, leveren de overheidspublicaties (waarin wordt uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie) een inmenging op in de zin van artikel 8 lid 2 EVRM. Als die inmenging door de betreffende overheidsorganisaties niet goed wordt gemotiveerd dan levert dat een *inbreuk* op van artikel 8. De citaten hierboven roepen vragen op over legitimiteit van het doel en de noodzakelijkheid van alle gepubliceerde statistiek. Bij de vereiste afweging moet ook besproken worden welke nadelige effecten er zijn en of er andere middelen zijn om hetzelfde doel te bereiken.

Voor de analyse van het NJCM over artikel 8 EVRM verwijzen wij u naar de eerdere brieven van het NJCM aan uw voorganger en naar het CBS:

- https://njcm.nl/wp-content/uploads/2024/12/20241219-brief-NJCM-aan-Ministerie-SZW.pdf.pdf
- https://njcm.nl/wp-content/uploads/2025/09/20250917-Brief-NJCM-aan-CBS-inzake-overheidspublicaties-criminaliteit-herkomst.pdf

3. Onze vragen aan u

1) Vallen de publicaties waarin wordt uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie naar de beschouwing van uw ministerie onder de scope van artikel 8 EVRM? Met andere woorden: leveren de publicaties naar uw beschouwing een 'inmenging' op in de zin van artikel 8 EVRM (welke inmenging vervolgens uitgelegd en afgewogen moet worden volgens lid 2 van dat artikel)?
Zo ja, wilt u de desbetreffende afweging publiceren?

2) Wilt u daarbij ingaan op de juridische commentaren zoals verwoord in deze brief, in de brieven van het NJCM in 2024 en 2025 en zoals verwoord door Jan-Peter Loof?[xix]

3) Bent u van mening dat tabellen waarin gecorrigeerd wordt voor achtergrondkenmerken (zoals sociaal-economische kenmerken) ook gecorrigeerd zouden moeten worden voor ongelijke kansen om bij de politie in beeld te komen als verdachte, gelet op de overkoepelende doelstelling om de '*negatieve uitstralingseffecten aan te pakken'*?

4) Zijn er behalve de beleidsmaatregels op het terrein van onderwijs, arbeid en inkomen nog andere beleidsmaatregels die als middel worden ingezet voor de doelstelling 'verkleinen van oververtegenwoordiging in de criminaliteit'? Zo ja, welke zijn dat?

5) Zijn er volgens u ook andere factoren die leiden tot '*negatieve uitstralingseffecten van oververtegenwoordiging in de criminaliteit op groepen'*? Kunnen die negatieve uitstralingseffecten ook bestaan zonder dat mensen andere mensen indelen op grond van 'afkomst' en/of bepaalde negatieve eigenschappen toedichten aan 'het hebben van een bepaalde afkomst'?
Hebt u onderzoek gedaan naar andere mogelijkheden om '*negatieve uitstralingseffecten aan te pakken'*?

6) Kunt u met de huidige doelstelling en gekozen middelen (waaronder de publicatie van allerlei cijfers uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie) garanderen dat dit geen inbreuk oplevert op artikel 8 EVRM?

7) Zoals wij de motivering van uw voorganger dhr. J. Nobel begrijpen zijn de publicaties nodig als middel voor het doel om '*negatieve uitstralingseffecten'* te bestrijden. Bent u van plan om de groepen die volgens uw ministerie te maken hebben met deze uitstralingseffecten te vragen of deze groepen deze aanpak en keuzes steunen? Zo nee, waarom niet?[xx]

8) Bent u bereid onderzoek te doen om inzicht te krijgen in de opvattingen die inwoners hebben over de volgende vragen:
Wat weten inwoners over de reden waarom de overheid dit soort cijfers bijhoudt, wat het einddoel daarvan is, waarom ministers 'gelijke posities' in criminaliteitscijfers nastreven en welk beleid hiervoor bestaat? Begrijpen burgers wat de overheid níet kan doen met dit soort cijfers, qua beleid?

9) Op uw ministerie rust een 'voorkom-plicht': *"no data collection activity should create or reinforce existing discrimination, bias or stereotypes"*.[xxi]
Kan het ministerie laten zien hoe zij voldoet aan deze plicht?

10) Kunt u inzicht geven welke gedragingen/opvattingen wél worden uitgesplitst naar 'afkomst' en/of religie (in overheids-geïnitieerde onderzoeken) en welke gedragingen/opvattingen niet? Welke factoren spelen een rol bij die keuzes?

11) Wilt u uw kennis over de mensenrechtelijke aspecten (t.a.v. de overheidspublicaties waarin wordt uitgesplitst naar 'afkomst 'en/of religie) delen met de Tweede Kamer tijdens het komende commissiedebat op 7 oktober 2026?

Wij zouden u dankbaar zijn voor uw reactie op deze vragen.

Hoogachtend,

Bestuur NJCM
In samenwerking met het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN) en het Inspraakorgaan Turken in Nederland (IOT), vanwege hun langdurige correspondentie met uw ministerie over dit thema

Bijlagen:
Brief van NJCM aan SZW, 2024
https://njcm.nl/wp-content/uploads/2024/12/20241219-brief-NJCM-aan-Ministerie-SZW.pdf.pdf

Brief van NJCM aan CBS, 2025
https://njcm.nl/wp-content/uploads/2025/09/20250917-Brief-NJCM-aan-CBS-inzake-overheidspublicaties-criminaliteit-herkomst.pdf

[i] *"Vanuit beleid: Beleidskader samenleving en integratie (SZW). Er zijn verschillen op diverse beleidsterreinen (opleidingsniveau, arbeidsmarktparticipatie, inkomen, woonsituatie, demografisch gedrag (relatie- en gezinsvorming), gezondheid, criminaliteit) tussen de verschillende migrantengroepen (vooral van de eerste generatie) en mensen met een Nederlandse achtergrond. Dit hele spectrum wordt in kaart gebracht, omdat dit vanuit het beleid gewenst wordt. Einddoel van beleidsinspanningen is gelijke kansen en posities voor iedereen. Daarom monitort SZW de verschillen ten opzichte van de per thema zinvolle referentiecategorie in de tijd en over generaties (de eerste en de tweede generatie), wordt als tussendoel evenredigheid nagestreefd: qua achtergrondkenmerken vergelijkbare groepen met migratieachtergrond hebben daarbij gelijke posities als de groep zonder migratieachtergrond".*
CBS afwegingskader migratie- en integratiestatistieken, 19 maart 2021

[ii] Geen weblink beschikbaar. Wij hebben wel het betreffende aanbestedingsdocument van het ministerie beschikbaar dat op Tendernet heeft gestaan. In de opdrachtbeschrijving vraagt het ministerie om:
Een representatieve steekproef onder de Nederlandse bevolking van voldoende omvang om representatieve uitspraken te kunnen doen naar:
o leeftijd;
o geslacht;
o herkomst;
o religie;
o opleidingsniveau".

[iii] ECRI, Third report on the Netherlands, adopted on 29 June 2007, p.31–32:
"a considerable amount of information is available in the Netherlands broken down by "allochthony" — "allochthonous" persons [. . .] However, the extent to which this information is used to inform policy aimed at improving the situation of those persons who are found to be at particular disadvantage is not clear to ECRI, especially as social policies in recent years have been targeted less and less at specific ethnic minority groups. Instead, it has been stressed that such information is rather used to target security measures at particular minority groups. [. . .] ECRI stresses the need for such data to be used to monitor patterns of discrimination or situations of disadvantage facing minority groups. It should not be used for purposes that contribute to further stigmatising the members of such groups".
ECRI, Fourth report on the Netherlands, adopted on 20 June 2013, p.50–51:
"ECRI recalls that the collection of data in different areas of life broken down according to categories such as national or ethnic origin is legitimate if it is done to monitor patterns of discrimination or situations of disadvantage facing vulnerable groups, provided that it is carried out with due respect to the principles of confidentiality, informed consent and the voluntary self-identification of persons as belonging to a particular group. Any other type of ethnic registration would be dangerous, contrary to human rights and prone to misuse".

[iv] *"Medio 2005 hebben de toenmalige minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie en de 21 Antillianengemeenten bestuurlijke arrangementen afgesloten, gericht op een aanzienlijke verbetering van de positie van Antilliaanse jongeren. Met de bestuurlijke arrangementen leggen het Rijk en de gemeenten zich voor de periode 2005–2008 vast op het bevorderen van een stabiele leefsituatie van de jongeren. Er zijn streefcijfers geformuleerd voor drie leefgebieden: [….]- afname van de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren van 12 tot 25 jaar (reductie van de oververtegenwoordiging met 30%)"*. WODC, Integratiebeleid rijksoverheid onderzocht. Een synthese van resultaten uit evaluatie- en monitoringonderzoek 2003–2006, 2007
"Beoogde effecten aanpak Antilliaanse en Marokkaanse probleemjongeren Het is op dit moment prematuur om beoogde effecten te specificeren. Specificatie van beoogde effecten maakt deel uit van de plannen die in ontwikkeling zijn. Wel staat vast dat het terugdringen van de oververtegenwoordiging van Antilliaanse en Marokkaanse jongeren onder de verdachten van een misdrijf deel zal uitmaken van de beoogde effecten". Ministerie van VROM/WWI, Integratienota 2007–2011: zorg dat je erbij hoort!, 13 november 2007, Tweede Kamer, Vergaderjaar 2007–2008, 31268, nr. 2
"Waarom zijn de doelen niet gehaald? Hoe maken we een einde aan de oververtegenwoordiging in de

verkeerde statistieken? De oplossing ligt in een combinatie van repressie, grenzen stellen, corrigerend optreden bij grensoverschrijdend gedrag en preventieve activiteiten die zijn gericht op het verbeteren van uitgangspositie, opvoeding en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag. De aanpak van mijn collega van Justitie is gericht op het verminderen van problematische jeugdgroepen en high impact crimes zoals overvallen. Ook het verder vormgeven van de veiligheidshuizen en het ontwikkelen van adolescentenstrafrecht zijn aspecten waarmee we criminaliteit onder jongvolwassenen bestrijden. We willen het aantal jongeren dat over de schreef gaat terugdringen door te voorkomen dat jongeren afglijden, werk te maken van tijdige signalering van psychische stoornissen, ouders ondersteuning te bieden bij de opvoeding en op tijd hulpverlening in te schakelen bij beginnend probleemgedrag. In de Top 600-aanpak worden een aantal van deze elementen geïntegreerd". Minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Algemeen Overleg 'Integratiebeleid', 24 juni 2014, Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 32 824, nr. 83.

[v] European Commission (2021): *'Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin'.*

"To make informed policy choices for countering discrimination and fostering equal treatment, legislators and policymakers need data on people's social positioning and experiences of racism and discrimination based on racial or ethnic origin. However, introducing categories such as 'racial or ethnic origin' in official statistics bears the risk of such categorisations being socially reproduced and used to incorrectly label people. This can have negative consequences for members of certain social groups, stemming from the biased (potentially stereotypical) belief systems that such social categorisation can support. To address this, the use of statistical (analytical) categories for any data collection or for the purpose of data disaggregation should always be led by the overriding human-rights based principle of doing no harm, as proposed by the UN High Commissioner for Human Rights (OHCHR) in its Human Rights-based Approach to Data. Doing no harm means that no data collection activity should create or reinforce existing discrimination, bias or stereotypes and that the data collected should be used for the benefit of the groups they describe and society as a whole".

Document of the Copenhagen Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE, Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), 29 June 1990, § 32:

"To belong to a national minority is a matter of a person's individual choice and no disadvantage may arise from the exercise of such choice".

European Parliament resolution of 14 March 2017 on fundamental rights implications of big data: privacy, data protection, non-discrimination, security and law-enforcement (2016/2225(INI)), consideration 5:

"Union law on the protection of privacy and personal data, the right to equality and non-discrimination, as well as the right of individuals to receive information about the logic involved in automated decision-making and profiling and the right to seek judicial redress are applicable to data processing when processing is preceded by pseudonymisation techniques or, in any case, when the use of non-personal data might impact on individuals 'private lives or other rights and freedoms, leading to the stigmatisation of whole groups of the population".

[vi] Wouter Koolmees, Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2021): *"Alhoewel de beschrijvende statistieken die een verbijzondering bevatten naar etnische achtergrond dus nodig zijn voor de beleidsvoering, en meer in het bijzonder voor een evidence based beleidsvoering, realiseer ik me terdege dat ze als onbedoeld neveneffect kunnen hebben dat ze stereotypen en vooroordelen kunnen bevestigen en versterken".* Uit: Antwoord brief over de wijze waarop Nederlandse overheidsorganisaties publiceren over criminaliteitscijfers en migratieachtergronden (2021)

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS):

"De thema's migratie en integratie hebben inmiddels gedurende lange tijd en in de volle breedte de aandacht in het maatschappelijk debat. Er is vanuit beleid en wetenschap ook veel behoefte aan cijfers over deze thema's. Maar er worden geregeld vragen gesteld bij of er wordt kritiek geuit op de gebruikte definities en publicaties waarin statistische uitkomsten worden uitgesplitst naar migratieachtergrond en migratiegeneratie. De kern van de kritiek is meestal dat men vindt dat waargenomen verschillen tussen herkomstgroepen impliciet worden toegeschreven aan culturele verschillen. Het gebeurt ook dat het onderscheid maken naar migratieachtergrond bij individuen en groepen gevoelens van uitsluiting

en stigmatisering oproept. Zeker als het gaat om kinderen van immigranten, de in Nederland geboren vertegenwoordigers van de tweede generatie".
En:
"Of een classificatie als uitsluitend wordt ervaren hangt af van degene die deze leest of er over hoort. Het maakt wellicht ook uit of de uitkomsten een positieve (onderwijsvooruitgang) of een negatieve (oververtegenwoordiging bij criminaliteit) connotatie hebben".
Uit: CBS afwegingskader migratie- en integratiestatistieken (2021)
Karien van Gennip, Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2024):
"Het onderzoek concludeert dat het benoemen van elke vorm van herkomstclassificatie tussen Nederlanders als negatief wordt ervaren, door zowel mensen met als zonder een migratieachtergrond. Dit komt met name vanwege het door de respondenten vermeende risico op mogelijke uitsluiting en ongelijke behandeling op basis van herkomst, mogelijk door de overheid zelf". […] "Ik ben me ervan bewust dat deze wijze van categoriseren per definitie een proces van in- en uitsluiting is en mogelijk onwenselijke gevolgen en een stigmatiserende impact op de mensen en groepen om wie het gaat kan hebben. Evenzeer kan beleidsonderzoek en de publicatie ervan, stereotypen en vooroordelen ontkrachten. Het werken met terminologie en categorisering in beleid vraagt dan ook constante afweging en reflectie, waarover transparant gecommuniceerd moet worden met betrekking tot nut, context en noodzaak".
Uit: Brief Verkenning beleving herkomstclassificaties onder Nederlandse inwoners, 20 juni 2024, 32824, nr. 437 — Integratiebeleid
Rijksoverheid, nieuwsbericht april 2022:
"Het model van de Leefbaarometer en de gelijknamige website zijn beide geheel herzien. In het model 3.0 zijn nieuwe kenmerken toegevoegd, zoals ervaren onveiligheid, verkeersongevallen, luchtkwaliteit en sociale cohesie. Indicatoren die mogelijk als stigmatiserend kunnen worden ervaren zijn niet meer gebruikt, zoals migratieachtergrond, huishoudsamenstelling en uitkeringsafhankelijkheid".
Uit: https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/14/meeste-wijken-in-nederland-prettig-om-te-wonen-grote-verschillen-in-de-steden

[vii] Wij verwijzen daarbij naar onze eerdere brieven aan uw ministerie en aan CBS:
https://njcm.nl/wp-content/uploads/2024/12/20241219-brief-NJCM-aan-Ministerie-SZW.pdf.pdf
https://njcm.nl/wp-content/uploads/2025/09/20250917-Brief-NJCM-aan-CBS-inzake-overheidspublicaties-criminaliteit-herkomst.pdf

[viii] Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, Stichting Ocan en Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland (2021), Brief gedateerd 25 mei 2021 aan minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, Stichting Ocan en Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland (2022), Brief gedateerd 27 mei 2022 aan minister Van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:
https://afkomstdata.medium.com/brief-ocan-smn-en-iot-aan-3-ministeries-mei-2022-98b56f7e0562

Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, Stichting Ocan en Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland (2021), Inbreng aan het CBS over classificatie 'westers'/'niet-westers', verstuurd aan CBS op 5 oktober 2021:
https://afkomstdata.medium.com/inbreng-voorafgaand-aan-overleg-met-cbs-op-27-oktober-2021-f62c529db3fa

[ix] Email van 19 augustus 2021, van de Directie Samenleving en Integratie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gericht aan de voorzitters van SMN, Ocan en IOT.

[x] Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2022), Brief gedateerd 23 augustus 2022 aan Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders, Stichting Ocan en Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland:
https://afkomstdata.medium.com/tekst-van-de-brief-van-2-ministers-augustus-2022-1fb3b75e8e0b

[xi] Pels Rijcken en Verdonck, Klooster & Associates (2023), *'Rapport verantwoord datagebruik bij Zicht op Ondermijning'*, i.o.v. het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op p.16:
"Statistische resultaten leiden op zichzelf niet tot 'ongelijke behandeling'

Naar wij begrijpen is er op grond van ethische en politieke afwegingen als gezegd voor gekozen om variabelen op het gebied van nationaliteit, etniciteit of religie niet langer mee te nemen in de ZoO-onderzoeken. Daarmee wordt discriminatie (of discriminerend beleid gebaseerd op de resultaten) zoveel mogelijk voorkomen. Wij onderschrijven deze keuze van de convenantpartners. Vanuit juridische perspectief geven wij de convenantpartners ten overvloede mee dat het betrekken van dergelijke indicatoren binnen een statistisch onderzoek op zichzelf niet leidt tot 'ongelijke behandeling 'of discriminatie als bedoeld in artikel 14 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en artikel 1 van het Twaalfde Protocol bij het EVRM (Twaalfde Protocol). Daarvan is pas sprake als er maatregelen genomen worden die daadwerkelijk leiden tot ongelijke behandeling. De analyse, noch de statistische resultaten, vormen maatregelen waarmee 'onderscheid 'wordt gemaakt. Het is dus met name een ethische afweging om dergelijke variabelen niet langer te hanteren".

[xii] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 3

[xiii] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 12-13

[xiv] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 14

[xv] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 66

[xvi] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 14-15

[xvii] Lijst van vragen en antwoorden inzake Actieagenda Integratie en de Open en Vrije Samenleving, 8 april 2025, Tweede Kamer, 32824, nr. 451, p. 14

[xviii] Inzicht in de huidige beleidsmaatregelen om positieverbetering op de arbeidsmarkt te bereiken kan hier worden gevonden:
SZW (2025), *'Tweede werkagenda van het programma Voor een Inclusieve Arbeidsmarkt (VIA)'*:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/03/31/werkagenda-voor-een-inclusieve-arbeidsmarkt
Ten aanzien van 'mensen met een migratieachtergrond' bestaat dat beleid uit drie onderdelen: (1) jongeren met een migratieachtergrond te helpen bij het maken van een gefundeerde keuze voor een vervolgopleiding, (2) tegengaan stagediscriminatie, (3) talent meer kansen geven door objectief werven en selecteren.

[xix] Loof, J.P., 2020. Toekomstige uitdagingen voor het gelijkebehandelingsrecht. *NTM/NJCM-Bulletin*, 45(2), pp.251-277:
https://afkomstdata.medium.com/toenmalig-vicevoorzitter-college-voor-de-rechten-van-de-mens-2020-31742503fefe

[xx] In dit kader kan de volgende opmerking van Advocate General Ćapeta relevant zijn, in haar opinie in de zaak over Deense 'ghetto' wetgeving (§156):
"Thus, paradoxically, the Danish legislation that was enacted to help immigrants and their descendants from non-Western countries to integrate more easily into Danish society seems to have the contrary effect. By perpetuating stigmatisation on ethnic grounds, it makes it more difficult for the members of the group of 'non-Western immigrants and their descendants 'to find a job, acquire respect and participate on equal footing in Danish society".
Slagelse Almennyttige Boligselskab, Afdeling Schackenborgvænge v. MV and Others (Case C-417/23), Opinion of Advocate General Ćapeta, 13 February 2025, ECLI:EU:C:2025:98

[xxi] European Commission (2021): '*Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin'*(Directorate-General for Justice and Consumers, Directorate D – Equal Opportunities Equality and Union citizenship Unit D1 - Non-discrimination and Roma coordination, High Level Group on Non-discrimination, Equality and Diversity, Subgroup on equality data)